

I oversigten, der er udarbejdet af arkivar Poul Rasmussen, redegøres der først i en længere indledning for udskrivningen og de nationale troppers militærtjeneste 1701–88, ikke blot Frederik 4.s landmilits 1701–30 og landmilitsen og udskrivningerne til de hvervede hærafdelinger 1733–88, men også søindrulleringen 1704–88 og landeværnet og borgervæbningen 1700–88.

I den følgende registratur er arkivmaterialet opført i en række grupper efter proveniens; først land- og krigskommissærernes arkiver; dernæst udskrivningsarkivalier i amternes og amtsstuernes arkiver; borgervæbningen og søindrulleringen i købstæderne; og endelig godsarkivernes udskrivningsarkivalier samt ruller og lister, som vedrører enkelte godser, men ligger i andre arkiver. I et tillæg gives en oversigt over arkivalier der omfatter ruller og lister landmilitsen vedkommende 1788–89.

Omordningen og registreringen af det omfattende udskrivningsmateriale skulle muliggøre udnyttelsen af et materiale, der vel hidtil har været forholdsvis upåagtet, men alligevel rummer værdifulde oplysninger af interesse ikke blot for personal- og slægtshistoriske undersøgelser, men også for lokalhistoriske og demografiske arbejder.

Ole Degn

Anklagemyndighed og politi på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1919–72. (Landsarkivet for Sjælland m. m., København, 1972). VI + 57 s.

I sin serie af embedsetater over lokale myndigheder har det sjællandske landsarkiv udsendt en oversigt over

den offentlige anklagemyndighed og politiet i perioden 1919–72. I det væsentlige følger oversigten det skema, der blev anvendt ved den i 1970 udsendte oversigt over dommere og domstole på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1919–69. Efter en indledning, der i hovedtræk redegør for etableringen i 1919 af en selvstændig anklagemyndighed og for politivæsenets udvikling i årene 1919–72, følger en mere detaljeret redegørelse for de enkelte embeder (statsadvokaturerne i østre landsretskreds og politikredsene), omfattende en kort administrationshistorisk oversigt, en fortegnelse over embedernes chefer (statsadvokater, politidirektører (København) og politimestre) og en oversigt over de modtagne arkivafleveringer fra de enkelte embeder.

Ole Degn

Sjællandske retsbetjentarkiver indtil 1919. Sorø amt, I. Foreløbige arkivregistraturer. (Landsarkivet for Sjælland m. m., København, 1972). VI + 155 s.

I 1964 udsendte det sjællandske landsarkiv det første bind i en række foreløbige arkivregistraturer over retsbetjentarkiver indtil 1919. Det omfattede lollandske retsbetjentarkiver, og siden fulgte bind omfattende falsterske og bornholmske retsbetjentarkiver og af sjællandske Gl. Københavns amt, Gl. Roskilde amt, Frederiksborg amt, I, og Præstø amt.

Nu foreligger yderligere Sorø amt, I. Opstillingen af materialet følger de samme principper som de tidligere bind. Under de enkelte købstæder, herreder og birker oplyser en kort indledning om administrationshistoriske og arkivtekniske forhold, dernæst

følger lister over embedsmænd, købstadens, herredets eller birkets fogeder, dommere og skrivere, og endelig arkivregistraturen. Da retsbetjentarkiverne bl. a. omfatter tingbøger, skøde- og panteprotokoller og skiftesager, er registraturerne værdifulde nøgler til et kildemateriale af væsentlig betydning for mange sider af historieforskningen.

Alfabetiske sogneregistre i hvert enkelt bind med angivelse af juridiktionelle tilhørsforhold indtil 1919 sikrer, at man hurtigt kan finde frem til de relevante arkiver.

Ole Degn

Roskilde stifts kirkebøger, I. Provstierne i Gl. Roskilde amt. – Roskilde stifts kirkebøger, II. Provstierne i Holbæk amt. – Roskilde stifts kirkebøger, III. Provstierne i Sorø amt. Foreløbige arkivregistraturer. (Landsarkivet for Sjælland m. m., København, 1972). XII + 78 s., XVI + 122 s. og XVIII + 143 s.

I rask følge kommer bind efter bind i det sjællandske landsarkivs registratur over kirkebøgerne fra Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. Senest foreligger tre bind, omfattende Roskilde stift med undtagelse af provstierne i det tidligere Præstø amt, der vil komme i et 4. bind.

Som i de tidligere registraturbind gives i en indledning en kort beskrivelse af det ældre kirkebogsmateriale fra området, hvorefter følger de enkelte sogne i alfabetisk orden inden for de enkelte provstier og til sidst en række anerkendte trossamfund. For hvert enkelt sogn bringes en kort administrationshistorisk oversigt, efterfulgt af en overskuelig skematisk oversigt over det bevarede kirkebogsmateriale. Oversigtskort over stiftets sogne og henvisningsregistre omfattende bebyggelsesnavne gør det let at arbejde med kirkebogsmaterialet.

I kirkebogsregistraturen mangler af de fire stifter, som det sjællandske landsarkivs område omfatter, Københavns, Helsingør, Roskilde og Maribo, nu kun Københavns stift, med undtagelse af Bornholm, og provstierne i det tidligere Præstø amt.

Med registraturen har landsarkivet skabt en nyttig, lettilgængelig oversigt over en vigtig, meget benyttet del af præstearkiverne. Men det er et savn, at man i planen ikke også medtog præstearkivernes kirkeregnskabsbøger og fattig- og skolekommissionsprotokoller, et materiale, der ikke blot i mange tilfælde kan supplere kirkebøgerne, men også har selvstændig værdi for den lokalhistoriske og socialhistoriske forskning, og som hidtil er udnyttet i alt for ringe grad.

Ole Degn